

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

RADYO-TELEVİZYON

**DRAMATİK AYDINLATMA
YÖNTEMLERİ
213GİM118**

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. AYDINLATMADA AMAÇ	3
1.1. Nesnel Aydınlatma.....	5
1.2. Öznel Aydınlatma	5
1.3. Psikolojik Aydınlatma.....	6
1.4. Aydınlatmada Genel Kurallar	6
UYGULAMA FAALİYETİ.....	9
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	10
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	11
2. DEĞİŞİK AYDINLATMA YÖNTEMLERİ.....	11
2.1. Chiaroscuro Aydınlatması.....	11
2.1.1. Rembrand Aydınlatması.....	11
2.1.2. Cameo Aydınlatması.....	15
2.1.3. Silüet Aydınlatma.....	16
2.2. Notan Aydınlatma	21
UYGULAMA FAALİYETİ.....	22
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	23
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	24
3. AYDINLATMANIN PSİKOLOJİK ETKİLERİ	24
3.1. Aydınlatma ve Yönlendirme	27
3.1.1. Çok Kademeli Aydınlatma.....	28
3.1.2. Akort.....	30
3.1.3. Doğaçlama.....	30
3.1.4. Rengin Özellikleri	31
3.1.5. Fotoğrafik Stil	35
3.1.6. Normal Stil	35
3.1.7. Alçak Anahtar Işık Yöntemi (Low Key Stili)	37
3.1.8. Kontrastlığı Azaltılmış Işık Yöntemi	37
3.1.9. Yüksek Anahtar Işık Yöntemi (High Key Stili).....	38
UYGULAMA FAALİYETİ.....	39
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	39
MODÜL DEĞERLENDİRME	39
CEVAP ANAHTARLARI.....	39
ÖNERİLEN KAYNAKLAR.....	39
KAYNAKÇA	39

AÇIKLAMALAR

KOD	213GIM118
ALAN	Radio Televizyon
DAL/MESLEK	Teknik Yapım Yayın
MODÜLÜN ADI	Dramatik Aydınlatma Yöntemleri
MODÜLÜN TANIMI	Bu modül, dramatik aydınlatma ve etkileri ile ilgili konulardan oluşan öğretim materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Işık Yapım Teknikleri modülünü almış olmak
YETERLİK	Dramatik aydınlatma yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Öğrenci gerekli ortam sağlandığında İstenilen etkiyi yaratmak amacıyla dramatik aydınlatma yapabilecektir. Amaçlar Gerekli ortam sağlandığında <ol style="list-style-type: none">1. Aydınlatmanın dramatik etkilerini kullanabileceksiniz.2. Chiaroscuro ve Notan aydınlatma tekniklerini uygulayabileceksiniz.3. Aydınlatmanın psikolojik etkilerini kullanabilecek ve aydınlatma ile yönlendirme yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Stüdyo ortamı, dış mekânlar, aydınlatma araç ve gereçleri
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Her faaliyet sonrasında o faaliyetle ilgili değerlendirme soruları ile kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda size ölçme aracı (uygulama, soru-cevap) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili öğrenci,

Aydınlatma, fotoğraf, film ve televizyon görüntüsü oluşturmada yaşamsal öğelerden biridir. Kameralar da göz gibi, görüntü algısını oluşturabilmek için öncelikle belirli bir miktarda ışığa gereksinim duyarlar. Yani ışık, estetik ve teknik açıdan gereklidir.

Etkili bir aydınlatma, bir filme ya da TV yapımına önemli katkılarda bulunur. Etkili aydınlatma kavramı, gerçekleştirilecek filmin veya TV programının senaryosunun gerektirdiği atmosfer koşullarıyla ilgilidir. Bu süreç salt temel aydınlatmayı içeren bir aydınlatma olabileceği gibi var olan ortamın gerçek ışık değerlerini oluşturmaya yönelik ya da senaryonun gerektirdiği özel dramatik aydınlatma yöntemlerini içerebilir.

Bu modül ile amaçlı ve etkili bir aydınlatmayı uygulamak hedef alınmıştır. Burada sizlere ideal ve istenen bir aydınlatma için yapılması gerekenler anlatılacaktır. Bu modül sonunda tüm aşamalarını başarıyla gerçekleştirerek dramatik aydınlatma yapabileceksiniz.

Umarız bu bilgileriniz ileriki hayatınızda size yardımcı olur ve mesleğinizde başarılı olursunuz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyet ile gerekli bilgiler verildiğinde amaçlarına uygun aydınlatma yapabileceksiniz

ARAŞTIRMA

- En çok sevdiğiniz filmi bir kez daha izleyiniz, ama bu kez izlerken filmde kullanılan ışığa dikkat ediniz. Işık sizce nasıl kullanılmış? O çok beğendiğiniz sahnelerde ışık eğer öyle kullanılmasaydı acaba aynı şeyleri hisseder miydiniz? Hiç düşündünüz mü?
- Bir korku filmi izleyiniz ve bu filmde ışığın kullanımına dikkat ediniz. Işığın kullanımıyla oluşan etkileri anlatan bir ödev hazırlayınız.

1. AYDINLATMADA AMAÇ

Bir TV yapımı ya da film çekimi esnasında çevremizi, çekimini yapmakta olduğumuz objeleri veya nesnelere görebilmemiz için belli yoğunlukta ışık gereklidir. Filmde ve televizyonda aydınlatmadan bahsederken sadece nesnelere görünür olmasından bahsetmiyoruz. Aydınlatma bir görüntü içinde yer alan malzemeyi işleyen, giderek yerinde bir deyimle yoğuran çok etkili bir yapım öğesidir. Aydınlatma birbiriyle çatışan sayısız hedefi tahmin etmelidir. Bu hedeflerin belli başlıları şunlardır:

Aydınlatmanın öncelikle amacı, en yüksek kalitede görüntü üretilmesini sağlamaktır. Çalışma esnasında, TV kamera veya kameralarının en yüksek kalitede görüntü üretmesi gerekir. Bu durum film çalışmaları için de aynıdır. Yetersiz veya fazla yapılan aydınlatma filmin laboratuvar işlemleri esnasında, istenilen sonucun ortaya çıkmamasına neden olabilir. Bunun anlamı ise, ışık seviyesinin (ışık yoğunluğu) kullanılan kameranın objektifinin diyafram açıklığına uygun olması gerektiğidir. Bu uygunluk görüntünün doğru poz değerlerini taşıması için gereklidir.

Aydınlatmanın tutarlı olması gereklidir. Bu durum, tüm kamera pozisyonları için uygun olmalıdır.

Işık uygulaması sırasında, setteki fiziki unsurları da dikkate almak zorunludur. Aydınlatma, kameraların pozisyonlarına, ses boomunun pozisyonuna vb. gibi öğelere uymak zorundadır. Örneğin uygun yerleştirilmemiş lambalar, prompterla yapılan TV çekiminde sunucuların okumasını güçleştirir. Kamera objektiflerinde parlamalara neden olur. Boom, gölgeler oluşturabilir. Makyajın etkisini bozabilir, kısaca ustalikle düzenlenmiş bir sette problem yaratabilir.

İyi bir aydınlatmayla görsel etki güçlendirilebilir. Bilindiği gibi sinema ve TV iki boyutlu görüntü yaratırlar. Aydınlatmanın başarısı iki boyutlu bir resime üçüncü boyutu kazandırmaktır. Aydınlatma konuya derinlik ve sağlam bir görünüş verir. Konuya bağlı olarak çarpıcı bir görsel etki yaratabilir.

Aydınlatma, olay için uygun atmosferi yaratabilmelidir. Gerçekçi etki yaratılmak istenen dekorlarda, aydınlatma doğal görünmeli, yapay kalmamalıdır. Aydınlatma, ayrıca bize zaman hakkında da bilgi verir, günün saatini ve hava durumunu bu sayede tahmin edebiliriz.

Başarılı aydınlatmayla izleyicilerin ilgisi yönlendirilebilir. Aydınlatma, seyircinin dikkatini önemli özelliklere (konulara) yönlendirir. Görüntü yönetmenine, kompozisyon düzenlemesine ilişkin fırsatlar yaratır.

Sağlıklı bir görüntü oluşturmada ve görüntüde istenilen atmosferin yaratılmasında en önemli öge aydınlatmadır.

Aydınlatmanın amaç ve işlevleri şunlardır:

- Kameranın çalışabileceği yeterli ışık seviyesini sağlamak ve renkleri bozmayacak ışığı elde etmek.
- Biçimi ve boyutu ortaya çıkarmak.
- Gerçeği ya da gerçek dışısını belirtmek.
- Atmosfer yaratmak.

Televizyon yayınlarında aydınlatma bir yönüyle bilim, bir yönüyle sanat olarak kabul edilebilir. Bunun yanı sıra aydınlatma, görüntüye duygusallık katmak ve görüntüdeki estetik öğeleri düzenlemek amacıyla da yapılır. Başarılı aydınlatma, olası tüm durumlara uygun ışıklandırma tekniğini bilmeyi gerektirir. Amaç en iyi etkiyi oluşturabilmektir.

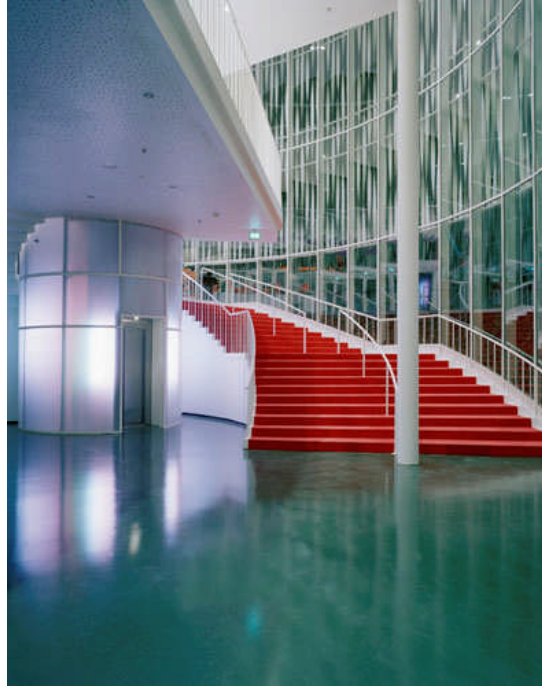
Aydınlanmanın yapılabilmesi, bireysel düzeyde sezgilere ve bilgilere dayanırken, uygulaması ise ekip çalışmasına ve kullanılan malzemeyi iyi tanımaya bağlıdır.

Bir televizyon aydınlatması yaparken ilk ve temel amaç televizyon kamerasının gördüklerinin yeterli ışık seviyesinde aydınlanmış olmasını sağlamaktır. Kameranın cisimleri görebilmesi için belirli ölçüde ışık gereklidir. Teknik aydınlatmanın amacı, kamera ve kameraya bağlı elektronik donanımın, ölçülü, uygun, net ve belirli bir görüntü verebilmesi için yeterli yoğunlukta temel ışığın sağlanmasıdır.

Aydınlatmanın dramatik öge olarak kullanılması, üç koşulun sağlanmasıyla kendisini gösterir. Şimdi bunları inceleyelim.

1.1. Nesnel Aydınlatma

Televizyon ekranının yükseklik ve genişlik gibi yalnızca iki boyutu olduğundan üçüncü boyut yani derinlik, etkilemeler yoluyla elde edilir. Üç boyutlu cisimleri, onların uzaydaki yerlerini ve birbirleriyle olan bağlantılarını iyi bir biçimde belirtmek için uygun bir ışık gölge düzenlemesinin sağlanması gereklidir. Belirtici aydınlatma aynı zamanda önemli olanı görüntüde ön plana çıkarmak daha az önemli olanı ise saklayabilmektir. Başarılı aydınlatma, görüntüde derinliğin sağladığı gibi, cisimlerin biçimle ilgili özelliklerini de ortaya çıkarır. Bir yüzeyin pürüzlü, düz ya da parlak olup olmadığı renk tonlarıyla ortaya çıkar (Siyah-beyaz televizyonda grilik dereceleriyle).

Resim 1.1: Nesnel aydınlatma

1.2. Öznel Aydınlatma

Öznel aydınlatma görüntünün estetik gereklilerini yerine getiren göze güzel görünen ışık - gölge dengelerini yaratan ve aydınlatma yönetmenine geniş olanaklar sağlayan bir yapım ögesidir.

Burada belirli bir aydınlatmanın üzerimizde bırakacağı etki söz konusudur. Bir televizyon yapımında gerek zaman ve uzayın belirtilmesinde gerekse özel durumların gerçekte olduğu gibi verilmesinde öznel aydınlatmanın önemi kendisini gösterir. Örneğin uzun gölgeler öğleden sonrayı akla getirir, sert ve parlak ışıklı bir ortam ise çok güneşli açık hava izleniminin doğmasına neden olur.

1.3. Psikolojik Aydınlatma

Psikolojik bir ortamın yaratılmasında, aydınlatma ana öğelerden bir tanesidir. Sevinç, korku, üzüntü ve heyecan gibi duygular, uygun aydınlatma yöntemleri ile belirtilir. Örneğin, göz düzeyi altından yapılan bir aydınlatmada, yüz çizgilerini olduğundan farklı gösteren korku verici bir görünüm elde edilir. Burada aydınlatmanın yönü ve yoğunluğu önemli bir rol oynar. Cismin ya da kişinin gerisinden yapılan bir aydınlatmada ise konu dipten ayrılır, kabarık ve üç boyutlu etkisi daha da yoğunlaşarak ortaya çıkar.

Fotoğraf ya da film sanatında da olduğu gibi, televizyonda da aydınlatma düşünülen ve istenen etkiyi verebilmek için kuşkusuz ki tek başına yeterli olmayacaktır. Görüntüde istenilen düzenlemenin eksiksiz sağlanabilmesi, tüm yapım öğelerinin bilinçli olarak bir amaç doğrultusunda bir araya getirilmesiyle mümkündür.

Resim 1.2: Işık

1.4. Aydınlatmada Genel Kurallar

- Dekor içinde zaman zaman gözü rahatsız edici parlak noktalar olabilir. Gümüş sigara tablaları, şamdanlar, cam, kitaplık gibi bazı eşyalardaki parlamalar objektife ulaşabilir. Bunlar, bir sabun ya da cam macunu ile dokunarak ortadan kaldırılabilir.
- Bakaçtan görünen küçük görüntü içinde parlamalar gözden kaçır. Kameraman kuşkulandığı zaman tam objektifin önüne geçip parlama olup olmadığını denetlemelidir. Çok küçük parlamalar görüntüye canlılık katacağından faydalıdır. Örneğin oyuncunun göz bebeğindeki parlama özellikle gereklidir. Bunu elde etmek için kamerada küçük bir göz ışığı kullanılabilir.

- Kamera açısından pencere de görünüyor ve pencere dışında parlak gün ışığı varsa, içerdeki aydınlatma dışarıdaki ışık değerine uydurulmaya çalışılmamalıdır. Pencereye konacak siyah tülle dışarıdaki parlaklık azaltılabilir. Tüller yolu ile dışarıdaki parlak güneş ışığı içerdeki ışık değerine uydurulmalıdır.
- Işığın aydınlatma gücü, uzaklıkla ters orantılıdır. Işık, konudan iki kat uzağa götürüldüğünde, ışıklama süresi dört kat olmalıdır.
- Gerekliğinde elbise üzerindeki deseni ortaya çıkarmak için özel, küçük ışıklar kullanılır. Bunlara elbise ışığı denir.
- Sinemadaki aydınlatmayı fotoğraf aydınlatmasından ayıran en önemli özellik, konunun çok zaman hareketli olmasıdır. Bir yerden bir yere yürüyen oyuncu tek lamba ile aydınlatılamaz. Birçok lamba kullanmak gerekebilir. Lambaların ışıkları kenarlarda zayıflar. Buna dikkat edilmeli ve her ışığın kapladığı alan üst üste bindirilmelidir. Görüntü yönetmeni oyuncunun yürüyeceği yerde elinde ışıkölçerle gezerek ışık gücünün her yerde aynı olmasını sağlamalıdır.
- Konuyu aynı uzaklıkta izlemek için yapılan kaydırma çekimlerinde, kamera üzerine konan küçük bir lamba, destekleyici ışık görevini yapabilir.
- Görüntüde, istenilen etkiye göre, ana ışık herhangi bir yönden gelebilir. Geniş gölgeler yaratan yan ışık bazı sahnelerde istenen havaya uygun etkiyi yaratabilir.
- Arka ya da çevre ışığı romantiktir. Büyük alanlar halindeki yarı karanlıklar yalnızlık duygusu yaratır.
- Kameranın hemen yanından gelen ön ışık düzdür, bütün gölgeleri ortadan kaldırır. Bu nedenle ön ışığın kullanıldığı yerler de vardır. Yüzünün kırışıklıklarını göstermek istemediğimiz bir bayan oyuncuda ışık, kameranın yanından gelmelidir. Buna karşılık yüzdeki kırışıklıkların önem kazandığı karakter ışığında ana ışık yanlarda bulunur.
- Karşılıklı konuşan iki oyuncu iki ana ışıkla aydınlatılabilir. Birisinin ana ışığı ötekinin yan ışığı olabilir. Önemli olan gölgelerin çift olmamasıdır.
- Diyafram değeri, çekimden çekime çok farklı olmamalıdır. Örneğin bir çekim f: 2, öteki f: 8, üçüncüsü f: 16 olursa görüntüler arasında kalite birliği sağlanamaz. Genel olarak, stüdyo çevirimlerinde kullanılan diyafram sayısı f:4 ile f: 5,6 arasındadır.
- Stüdyoda çekilen yağmur sahnelerinde oyuncuların yakın çekimleri için ana ışık olarak, toparlayıcı lamba yerine dağıtıcı lamba kullanılmalıdır.

- İnsan yüzlerinin çoğu simetrik değildir. Yüzün bir yanı ötekinden daha geniş olabilir. Böyle bir durumda aydınlatma ile yüzün bir kusuru azaltılabilir. Yüzün geniş yanı öteki yanından daha az aydınlatılır ve bir kısmı gölgelenir.

Kulakları büyük olan birinin aydınlatılmasında yapılacak iş kulakları gölge içine almaktır. Saçsız olanın alnından yukarısı gölgede bırakılmalıdır. Bu çeşit özelliği belirli olan kimselere uygulanacak yanlış bir aydınlatma, kusurlarının büyümesine yol açar

Resim.1.3: Dramatik aydınlatma örneği

- İnsan yüzünde olduğu gibi bütün cisimlerde aydınlık alanlar aynı büyüklükteki karanlık alanlardan daha geniş görünürler. Gözün bu aldanmasından yararlanılarak aydınlatma yolu ile çeşitli düzeltmeler yapılabilir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Nesnel öge aydınlatması yapınız.➤ Öznel öge aydınlatması yapınız.➤ Aydınlatma ile psikolojik durumu belirtiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Televizyondaki programların aydınlatmalarını gözlemleyiniz.➤ Aydınlatma yapılacak yeri ve ortamı inceleyiniz.➤ İstenilen etkiyi yaratmak için ışıkları nasıl yerleştireceğinize karar verirken,<ul style="list-style-type: none">— mesajına— amacına— aracınadikkat ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki soruların cevaplarını **doğru ve yanlış** olarak değerlendiriniz.

1. () Ortamdaki ışık yoğunluğunun, kullanılan kameranın objektifinin diyafram açıklığına uygun olması gereklidir.
2. () Aydınlatma araç gereçleri settteki fiziki unsurlara uymaz, aksine ortam ışıkların durumuna göre ayarlanmalıdır.
3. () Başarılı bir aydınlatma iki boyutlu bir resimde üç boyutlu bir etki yaratır.
4. () Teknik aydınlatmanın amacı, kamera ve kameraya bağlı elektronik donanımın uygun görüntüyü verebilmesi için yeterli ışığın sağlanmasıdır.
5. () Kamera açısında pencereden yansıyan parlak bir ışık varsa içerideki aydınlatma dışarıdaki ışık değerine uydurulmaya çalışılmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayısını belirleyerek kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme sonucunda yanlış cevaplarınızla ilgili konuları faaliyete dönerek tekrar ediniz.

Cevaplarınızın hepsi doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyet ile gerekli bilgiler verildiğinde Chiaroscuro ve Notan aydınlatma tekniklerini uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Görsel sanatların bir dalı olan resimde ortaya çıkmış olan Chiaroscuro yaklaşımı ve Notan aydınlatma hakkında ayrıntılı bilgi edininiz ve bu yöntemle aydınlatılmış resim ve fotoğraf örneklerini sınıfa getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız, yorumlayınız.

2. DEĞİŞİK AYDINLATMA YÖNTEMLERİ

2.1. Chiaroscuro Aydınlatması

Sinema ve TV'nin koşullarına uygun olarak gerçekleştirilebilecek chiaroscuro aydınlatması, aydınlık – karanlık zıtlığı demektir. İtalyanca bir sözcük olan chiaroscuro; chiaro (aydınlık-ışık) oscuro (karanlık) anlamına gelmektedir. Sinema ve TV'de aydınlatmanın görsel öge olarak önem taşıyıcı boyutu, aydınlık (ışıklı) ve gölgeli (karanlık) alanların düzenlenmesinde ortaya çıkar.

Chiaroscuro aydınlatması, görsel sanatlarda, önce resimde kullanılmış bir yaklaşımdır. Bu aydınlatma nesneye ve mekâna uygun olarak üçüncü boyutu sağlar ve bu bağlamda yeni bir uzay yaratarak görüntüde derinlik etkisini artırır. Görüntüye gerçekçi bir anlam katar. Görsel öğeleri dengeye getirir, dikkati belirli bir noktada yoğunlaştırır ve anlatımına destek olur.

Chiaroscuro aydınlatmasında, aydınlatmada kontrast çok belirgindir. Konunun belirli yerleri aydınlanırken, diğer yerler tümüyle karanlıkta kalmayacak şekilde görece bir koyuluk içerir. Nesnelerin bağlı ve atılan gölgeleri, yani parlak ve koyu alanlar arasındaki geçişler yumuşaktır. Chiaroscuro aydınlatması aydınlık ve karanlık alanlar arasındaki kontrastlığın derecesine göre üç ana biçime ayrılmaktadır: Rembrand aydınlatması, Cameo aydınlatması ve Siluet aydınlatması.

2.1.1. Rembrand Aydınlatması

Bugün kullanılan modern ışık tekniklerinde sıkça adı geçen Rembrand tekniğini, ışığı kontrol eden ve yapan meslek grupları haricinde yönetmenlerin de bilmesi gerekir. Rembrand ışığında oluşan o mükemmel görüntü kolay uygulanabilir ışık yapımı sayesinde bugün birçok ünlü filmde ve fotoğrafta kullanılmaktadır.

Resim 2.1: Rembrandt Aydınlatması

Rembrandt 1662 – 1692 yılları arasında yaşayan Hollandalı ressamdır. Genelde portre ve dâhili mekânlar çalışmıştır. Yaşadığı dönemleri ve tarihsel olayları resimlerinde tasvir etmiştir. Rembrandt'ın kullandığı teknik ve yorumu eserlerini paha biçilmez duruma getirmiştir.

Resim 2.2: Rembrand'tın Artemis isimli tablosu

Bu yöntem, seçici bir aydınlatma şeklidir. Nokta ışık oluşturan aydınlatma kaynaklarıyla yapılır. Çerçevelenmiş konunun belli yerleri aydınlatılırken, diğer yerler tam ya da yarı karanlıktır. Bu aydınlatmanın temel biçimi zayıf bir aydınlatma kullanmasıdır. Görüntüde yer alan nesnelerin düzenlenmesinde, aydınlatmayla yaratılan seçicilik özellikle ötekiler üzerinde yoğunlaşmıştır. Arka alandakiler, görel olarak daha karanlıktadır. Işıklı alanlardan gölgeli alanlara geçiş yumuşaktır.

Rembrand'tın bir tablosu olan Artemis tek ışık kaynağı ile yapılmıştır. Işığın parladığı yerlerden gölgelere olan açısına baktığımızda odanın yüksek bir yerinden tahmini 60 derece soldan geldiğini fark edebiliriz. Yine gaz lambası veya mum ışığı temel alınarak düşük bir renk ısısı kullanılmıştır.

Rembrand aydınlatmasında hem kompozisyon hem de içerik açısından temanın anlatımını destekleyen alanlar ışıklıdır. Görüntü alanı içindeki diğer alanlar tamamen karanlıktır. Bu aydınlatmanın ana hatları görüntüde görsel değerlendirmede gölgeli ışıklı lekelerin ve karanlık bölgelerin ilişkisi üzerine kuruludur. Chiaroscuro aydınlatma türleri içinde, görüntüde derinlik etkisini en iyi yaratan aydınlatma biçimidir.

Resim 2.3: Rembrandt'ın Konçerto isimli tablosu

1626 yılında yapılan konçerto isimli tabloda odaya gelen ışık soldaki tablo üzerinden ve çizgi şeklindeki izleri takip ederek bir pencereden geldiği tahmin edilebilir. Güneş ışığının direk olarak geldiği yerler parlaktır.

Rembrand ışığı, bugün ışık eğitimi yapılan yerlerde ders olarak okutulmaktadır. Bu teknik özellikle arşiv değeri olan röportajlarda, belgesel çalışmalarındaki portrelerde, stüdyo çalışmalarında, fotoğraf ve sinema filmlerinde kullanıldığında çalışmayı daha etkili hale getirir.

2.1.2. Cameo Aydınlatması

Bu aydınlatmada, dikkatin belirli bir nokta üzerinde toplanması söz konusudur. Güçlü, nokta, ışık kaynaklarıyla yapılan bir aydınlatmadır. Özellikle, nesnenin detaydaki yapı ve boyutlarının özgün niteliğini belirleme açısından önemlidir. Cameo aydınlatmasında, konunun arkasındaki detay önemli değildir. Chiaroscuro aydınlatmasının en aşırı şeklidir.

Resim 2.4: Cameo aydınlatması

Gölgeler sadece aydınlatılan nesnenin üzerinde fark edilir. Rembrandt aydınlatmasına göre aydınlık - karanlık zıtlığı çok fazladır. Özellikle dramatik nitelikte olan bazı televizyon gösterileri, bomboş gibi görünen bir stüdyonun siyah bir fonu önünde gerçekleştirilir. Karanlık bir fon önünde salt oyuncuların aydınlatıldığı bu aydınlatma yöntemine “Cameo aydınlatması” denilir.

Cameo aydınlatması doğrusal olup, genellikle mercekli aydınlatma kaynakları ile oluşturulur. Arka plan, herhangi bir göze çarpabilecek taşkın ışıktan korunmak için siyah perdelerle dikkatlice kapatılmıştır. Bu aydınlatma türünün denetlenmesi güçtür; görüntüde siyah-beyaz kontrastı çok yüksektir. Oldukça küçük bir yüzeyin üzerinde toplanmış etkileyici, yoğunluğu yüksek ışık, oyuncuların yüz çizgilerini silebilir. Estetik açıdan düşünüldüğünde, Cameo aydınlatması oldukça dramatik bir aydınlatma yöntemidir. Daha çok, dramatik vurgusu öne çıkan sinema veya TV yapımlarında kullanmak uygun olur.

Cameo aydınlatmasında dekor önemli değildir. Birkaç set malzemesi bile dekor olarak kullanılabilir. Bu aydınlatmada en belirgin olan konudur.

2.1.3. Silüet Aydınlatma

Resim 2.5: Silüet aydınlatma

İnsan gözü ile kamera veya fotoğraf makinesinin çalışma prensibinde; çok aydınlık fon önünde duran ışıksız bir obje silüet etkisini ortaya çıkarır. Silüet, objenin bakılan açıya göre izdüşümüdür. Objenin rengi, dokusu hakkında bilgi vermez, sadece boyutu ve nasıl bir şekli olduğuyula ilgili bilgi verir. Türk Dil Kurumu'na göre silüet: Bir şeyin yalnız kenar çizgileriyle tek renk olarak beliren görüntüsü, gölgedir. Silüet aydınlatma, Chiaroscuro aydınlatma türleri içinde aydınlık-karanlık zıtlığının en keskin şekilde vurgulandığı aydınlatma türüdür.

Öndeki nesnenin karanlık ve kontur olarak belirgin olduğu, arka fonun ise aydınlık kaldığı aydınlatma şeklidir. Cameo aydınlatmasının tersidir. Salt arka fonun aydınlatılmasından dolayı öndeki nesne tamamen karanlıktır. Nesnenin dokusu ve tonal değeri belirgin değildir.

Bu aydınlatma biçiminde nesne, görüntü boyutu içinde silüet olarak belirir. Aydınlık ve karanlık arasında dramatik zıtlık sağlar. Konuya derinlik katar. Bir insanın bu yöntemle aydınlatılması durumunda, ışık omuz başlarından aşağıya dökülen saçaklar gibi etki oluşturabilir. Derinlik yanılması bu etkinin rolü vardır.

➤ **Doğada Silüet**

Resim 2.6: Doğada silüet

Silüeti aslında doğada gözlemleyebiliriz. Güneş batışı sırasında güneşle bizim aramıza giren objeler bu etkiyi verir. Gündüz, bina içlerinde uzun bir koridorun sonundaki pencereye doğru baktığımızda, bizimle pencere arasındaki koridorda dolaşan insanlarda, silüet etkisini gözlemleyebiliriz. Gece aydınlık bir vitrine bakan kişiler silüet görünecektir. Sonuç olarak silüet doğaldır. Bu nedenle silüeti çekimlerde kullanarak bazı etkiler yaratabiliriz. Gündüz olduğu halde loş bir sokakta sis gibi beyaz bir etki varsa veya beyaz bir duvarın önündeki objelerde de silüet etkisini gözlemleyebiliriz. Özellikle alt açıdan yapılan çekimlerde fon olarak gökyüzünü kullanarak ve diyafram yardımıyla bu etkiyi yakalayabiliriz.

Resim 2.7: Silüet

Pencere önünde oturan veya büroda çalışan bir kişinin üzerine ters yönden ışık geliyorsa silüet etkisi doğacaktır. Bunu stüdyoda da suni olarak yapabiliyoruz.

Resim 2.8: Silüet

Dağcının arkasındaki gökyüzüne göre diyaframımızı ayarlayarak bu etkiyi suni olarak da belirli ölçülerde yaratabiliriz. Hatta polarize ve ND filtreler de bu işe yarayabilir. Silüet etkisi sanatsal amaçlara da hizmet eder. Bunu da bir stüdyoda yapabiliriz.

Resim 2.9: Doğada silüet

➤ **Fon ve Yer Işığı ile Silüet Yaratmak**

Kontrollü bir şekilde objenin silüetini kullanarak psikolojik etkiler yaratılabilir. Fona verilen kuvvetli ışık ile kamera arasındaki objeler bu etkiyi verir.

Resim 2.10:Fon ışığı ile yaratılan silüet

Resim 2.11 :Yer ışığı ile yaratılan silüet

Geri ışığı veya kontur ışık her zaman ve her mekânda uygulanamaz. Özellikle dramalarda kameranın gördüğü mekânda, çekimi yapılacak kişi veya konunun arkasında ışık verebilecek bir kaynak yoksa ve normalde ışık kaynağı olmayan bir alandan geri ışığı geliyorsa bu profesyonel bir seyirci tarafından yadırganacaktır. Bu durumda konuyu fonda ayırmak amacıyla konunun arkasında bulunan duvara, tabloya, çiçeğe veya bir objeye ışık vererek derinlik yaratılabilir. Böylece fazla ışık verilmeyen ve karanlıktaki konu ortaya çıkarılmış olur. Fona ışık vermek yerine objenin kameraya göre arkasından ışık vermek de silüet etkisini yaratmak için kullanılan bir yöntemdir. Objenin ışıksız olması veya loş olması aynı etkiyi doğuracaktır.

2.2. Notan Aydınlatma

Aydınlık-karanlık zıtlığının öneminin azaldığı aydınlatma yaklaşımına düz aydınlatma denir. Düz aydınlatmanın amacı sadece nesnelerin görüntü boyutu içinde, ayrıntılı olarak görünebilmesini sağlamaktır. Bu aydınlatmada hiçbir estetik kaygı yoktur.

Düz aydınlatmada geri ışık çok az kullanılır ya da hiç kullanılmaz. Bu nedenle cisimler iki boyutlu olarak görünür.

Zemin detaylarını, konunun öznesinin genel çizgilerini ve genel ton bölgelerini belirler. Fakat ton farklılığıyla ilgili olmadığı için kontrastlık yaratmaz. Şekilden ziyade tondaki hâkim olan rengi verir. Bu yüzden de düz ve iki boyutlu bir resim meydana getirir. Fotoğrafa oranla Notan efekti çok az daha kontrastlıdır. Arka ışık azaltılmış ve şekilleri belirleyen anahtar ışığı yoktur.

Resim 2.12: Notan aydınlatma

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Chirascura aydınlatma yöntemini analiz ediniz.➤ Rembrand aydınlatması yapınız.➤ Cameo aydınlatması yapınız.➤ Silüet aydınlatması yapınız.➤ Notan aydınlatma yapınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Çevrenizdeki mekân aydınlatmalarını inceleyiniz.➤ Araştırma yapmak için doğru kaynakları kullanınız, öğretmeninize danışınız.➤ Siz de bir proje hazırlayıp, bu yöntemleri kullanınız. Sonra arkadaşlarınızla anlatmak istedikleriniz hakkında tartışınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki soruların cevaplarını doğru ve yanlış olarak değerlendiriniz.

1. () Kontrastlık farkının olmadığı aydınlatma türü chiaroscuro aydınlatmasıdır.
2. () Görüntüde derinlik etkisini en iyi yansıtan aydınlatma biçimi Rembrand aydınlatmasıdır.
3. () Aydınlik karanlık zıtlığının en fazla olduğu aydınlatma türü Cameo aydınlatmasıdır.
4. () Sadece arka fonun aydınlatıldığı ve bundan dolayı da öndeki nesnelerin tamamen karanlıkta kaldığı aydınlatma türü siluet aydınlatmadır.
5. () Notan aydınlatma yönteminde ana nesne karanlıkta kalır ve gölgelidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrar inceleyiniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz diğer faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyet ile gerekli bilgiler verildiğinde aydınlatmanın psikolojik etkilerini kullanabilecek ve aydınlatma ile yönlendirme yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Ortamdaki ışık yoğunluğunun insanı etkilediği yönündeki görüşlere ilişkin düşünceleriniz nelerdir? Sizce insanlar çevrelerindeki ışık miktarının az ya da çok oluşundan etkileniyorlar mı? Nasıl etkileniyorlar? Olumlu ya da olumsuz olduğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir? Bununla ilgili bir araştırma yapınız, elde ettiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. AYDINLATMANIN PSİKOLOJİK ETKİLERİ

Aydınlatma insan psikolojisini ve duygularını anlatma ve etkilemede önemli bir araçtır. Ustalıkla yapılan bir aydınlatma, istenileni daha etkili şekilde verebilir.

Sahne, dans ve oyun gibi neşeli bir olayı anlatıyorsa, aydınlatmada güçlü ana ışık uygulanmalıdır. Mutlu bir sahnede karanlık yer kalmamalıdır. Işıkla gölge arasında elbette fark olacaktır ama hiçbir köşede ayrıntılar bir siyahlık içinde kaybolmayacaktır.

Acılı ve üzüntülü sahnelerde ise zayıf ana ışık uygulanır. Burada, görüntünün büyük bir bölümü karanlıklar içindedir. Seyirciye görmesi gereken gösterilir.

Resim 3.1: Psikolojik aydınlatma

Resim3.2: Sahnede mum ışığının etkisi

Seçilemeyen ayrıntılar insanda hüznü duygusu uyandırır. Ölmüş olan kocasının eski fotoğraflarına bakan bir ihtiyar kadını aydınlatmak gerektiğinde kullanılacak aydınlatma, zayıf ana ışık tipidir. Bu etkiyi yaratmak için sahnede zayıf bir ana ışık kaynağı gösterilmelidir. Örneğin, gündüz evde çekilen bir sahne ise ve pencere görünüyorsa, perde kapatılarak bu duygu yaratılmaya çalışılmalıdır. Bundan sonra zayıf ana ışıkla aydınlatılacak ihtiyar kadın için seyirci, daha fazla acıma duygusu ile dolacaktır. Aynı ihtiyar kadın sahnesi gece olsa, ışık kaynağı, (mum, masa lambası gibi) tek gösterilmeli ve aydınlatma ona göre yapılmalıdır.

Resim 3.3: Gölge, insan ruhunu yansıtmak için kullanılabilir

Resim 3.4: Filtrelerin dramatik etkisi

Renkli filmde ise sıcak renkler neşe ve mutluluğu, soğuk renkler acı ve üzüntüyü anlatmada kullanılır. Bunun için ışıklar önüne renkli filtreler konur. Örneğin neşeli bir dans sahnesinde filtreler sarı, kırmızı, turuncu gibi sıcak renklerden seçilir. Yukarıda örneği verilen İhtiyar kadın sahnesinde ise filtreler mor, yeşil, mavi gibi soğuk renklerden seçilmelidir. Bu işlem yapılırken oyuncuların ten renkleri değiştirilemez. O yüzden renkli ışıklar oyuncuların yüzleri dışındaki alanlarda kullanılmalıdır. **Renkli filtreler ana ışık önüne konamaz.**

Birbirimizi hemen hemen daima, göz seviyesinin üstünden gelen ışık altında görürüz. Bu nedenle, insan yüzleri aşağıdan gelen ışıkta tuhaf hatta korkunç görünürler. Çünkü alttan gelen ışıkta yüz yapısı değişmiş gibidir. Görmeye alışılmamış bir yüz yapısının insanda heyecan ve korku uyandırması olağandır. Aydınlatmada insan psikolojisinin bu durumundan da faydalanılarak hırsız, katil vb. rolündeki kişiler aşağıdan gelen ışıkla aydınlatılır.

3.1. Aydınlatma ve Yönlendirme

Her nesne kendisine uygun bir aydınlatmaya ihtiyaç duyar. Bunların niteliklerinin teker teker sayılması olanaksızdır; özellikle de bu genelde belirli yöntem ve davranışlara bağlı bulunmaktadır. Bu nedenlerden ötürü bundan sonra anlatılacaklar tümüyle kuramsaldır ve kuramda belirtilmiş olan bir insan başının aydınlatılmasıdır. Kim bir insan başını iyi ve yetkin bir biçimde aydınlatabilirse bu bilgi ile diğer nesnelere de yetkin bir biçimde aydınlatmasını yapabilir.

İşe tek bir ışık kaynağı ile başlayalım:

- Bir ışık kaynağını doğrudan kameranın üzerine yerleştirelim, bu ışık kaynağı kesinlikle yavan bir ışık biçiminde değildir. Çünkü ışığa bakan alın ve yanaklar farklı açılara sahiptirler. Yüzün ön tarafında bulunan bölgeler genel olarak yanda bulunan alanlardan daha fazla aydınlanacaktır ve bu yolla da yüz plastik bir yapıya sahip görünecektir.
- Eğer ışık kaynağı bir parça yan tarafa doğru kaydırılacak olursa, cismin gölgesi yüzün bir tarafında büyüyecek, diğer taraf ise yassılaştacaktır. Işık kaynağı tam sağ açıdan yanağa doğru yönlendirilecek olursa aydınlatma bu yanağı yassılaştıracaktır. Ancak burun gölgesi diğer yanak üzerine düşecek, yüzü üzerindeki etkisi bir plastik yapıya sahip olacaktır.
- Aydınlatmanın bu türlü kullanımının yarattığı etki, hiçbir zaman doğal değildir. Doğal ortamda bulunan gölgeler televizyon çekimlerinde doğal etki uyandırmaz. Gözümüzün kesintisiz uyumu nedeniyle, genel olarak gölgeler daha açık ve kontrastlıkları gerçekte olduğundan daha az (düşük) olarak görünür.

Resim 3.5: Doğrudan verilen ışığın etkisi

Bu nedenle belirli bir çekim sırasında, konuyu dikkate almak, görüntümüzde gerçeğe uygun etkilerin oluşmasını sağlamak, oluşan gölgeleri aydınlatarak ortadan kaldırmak gereklidir.

Örneğimize bir ışık kaynağı daha eklediğimizde, bu ışık kaynağını kameramızın diğer tarafına yerleştirmekten kesin olarak kaçınmalıyız, çünkü bu ışık kaynağı ikinci bir durum gölgesinin oluşmasına neden olacaktır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi gölgenin ortadan kaldırılabilmesi için ışık kaynağı çok yana yerleştirilmelidir. Özellikle dağınık ışık veren bir ışık kaynağı kullanma yoluna gidilmelidir.

Doğal olarak gölgeler ışıklı yöne oranla biraz daha koyu kalmalıdır, bu yolla da bir görüntüde plastik bir yapının sağlanması mümkündür. Gölgelerin yoğunluğunun açılması için kullanılan bu yumuşatıcı aydınlatma hiçbir zaman ana ışık kaynağı olan anahtar ışık gibi sert olmamalıdır.

Kullanım koşulları bazı faktörlere bağlı bulunmaktadır. Her şeyden önce erkekler için yapılan bir aydınlatmada kontrastlık, kadınlar için yapılan aydınlatmaya oranla bir parça daha sert olmalıdır. Gece efektlerinin yapılması durumunda dolgu ışığın kullanımından koşulların elverdiğince kaçınılır. Koşullara göre dolgu ışığın yönlendirilmesi tüm belirtilenlerin hesaba katılmasıyla birlikte, öncelikle bu bir beğeni meselesidir.

Tüm bunlarla birlikte özel olarak dikkate alınması gerekli olan şeyler şunlardır: Yönlendirme ne denli yana doğru kaydırılırsa gölgeli bölge o denli büyüyecektir. Uygulamada bunun anlamı, eğer yüzün karanlıkta kalması istenmiyorsa dolgu ışığı her zaman biraz güçlü bir hale getirilmelidir.

Daha önce, anahtar ışık ve dolgu ışığın objeye belli bir yükseklikte düzenlendiği durumdan yola çıkmıştık. Doğaldır ki ışık kaynaklarının konumları başka düzeylerde de düşünülebilir ve ışık kaynakları değişik yüksekliklere asılabilir. Anahtar ışığı yukarıdan aşağı doğru çapraz olarak yönlendirebiliriz. Bu durumda göz çukurları gölgede kalacaktır. Bu gölgenin ortadan kaldırılabilmesi için dolgu ışığında yapılacak düzenleme bu ışığın aşağıdan yönlendirilmesi biçiminde olacaktır.

Anahtar ışığın göz seviyesinden daha aşağıda olduğu durumlarda oluşan aydınlatma doğal bir aydınlatma değildir. Bu tür yönlendirilmiş bir aydınlatma ile çalışıldığında izleyicide dev gibi şeytani ve gerçekçi olmayan durumlar ortaya çıkacaktır.

3.1.1. Çok Kademeli Aydınlatma

Şimdi daha fazla aydınlatma kaynağı aracılığı ile bir görüntünün ışık yönünden nasıl daha fazla yetkinleştirilebileceğini inceleyelim.

Örneğimizde, bir yan aydınlatma aracılığıyla, yüzün bir yanağının çok basit biçimde etkisiz olarak aydınlatılabildiğini gördük. Bir başka yönden, arkadan ya da üst noktadan eğik

olarak nesnenin üzerine düşüp onu sıyrarak geçen bir ışık aracılığıyla ek bir plastik yönlendirme yapabiliriz. Bu sıyrıp geçen yönlendirici ışığı şiddeti, anahtar ışık ile birlikte ölçülmelidir. Objeyi biraz daha belirginleştirmek için anahtar ışığı yalnız başına kullanılmak yerine böyle bir aydınlatma tercih edilmelidir.

Birçok görüntü, yüzümüzün plastik bir yapıya (etkiye) sahip olmasına karşın fon ile kötü bir kontrastlık oluşturduğu için iyi bir görüntü vermez. Görüntüde de belli bir derinlik yoktur, saçlar cansız ve ruhsuzdur. Böyle bir görüntüden kesin olarak kaçınılması görsel sanatlarla uğraşan birisi için çok önemlidir. Böyle bir görüntünün ortadan kaldırılabilmesi için bir ya da birden fazla karşı ışığın kullanılması yolu seçilir. Baş, arkadan eğik olarak ön tarafa doğru yönlendirilmiş bir ışık kaynağı ile aydınlatılır ve böylece de baş çevresinde aydınlık bir alan oluşturur.

Sözü edilen böyle bir düzenlemenin yapılabilmesi çoğunlukla zordur. Eğer ışık kaynağı çok yandan ve uzaktan başa doğru yönlendirilirse elde edilecek etki kötü yerleştirilmiş bir yan ışık etkisi olacaktır. Bu ışık kaynağı başka bir durumda çok eğik ve çok yüksek olarak yönlendirilirse, özellikle kuaför tarafından yapılan saçlarda ve üçgen biçimine sahip olan yüzlerde hiçbir zaman kulaklar ve yüzün alt bölümlerini belirgin bir hale getirmek mümkün değildir.

Belirli bir yükseklikten yeterli bir aydınlığın elde edilebilmesi çok kolaydır. Bu nedenle, yerleştirilen ışık kaynağının gönderdiği ışığın açısı nedeniyle ışık nesnenin üzerine düştükten sonra kameraya doğru yansımaktadır. Bu yansımadan ötürü de normal bir ölçüm, değerinin gösterdiği birimden çok daha fazla bir aydınlığa sahiptir. Bu nedenle özellikle koyu renk elbise giymiş ya da koyu renkli saçlara sahip olan kişiler için yerleştirilecek tepe ışıklarının gücü normal orandan daha sert olarak hazırlanmalıdır. Bu koşulun tersine durumlarda bu oran ortalama değerlerin oldukça altında olmalıdır.

Her zaman doğru ve kurallara uygun olarak, bir ışık düzenlemesinin yapılması sağlanmayabilir. Nesne ile aydınlatılan fon arasında istenilen kontrastlık oranının sağlanabilmesi mümkün olmayabilir.

Bir ışık düzenlemesinin yapılması sırasında, ışığı yapan kişinin şu sorulara yanıt verebilmesi gereklidir:

- Nesne plastik bir yapıya sahip olarak mı, yoksa kendi yapı özelliğini ortaya çıkaracak bir biçimde mi görüntülenmelidir. Bu nedenle, uygun olan ve amaca hizmet edecek anahtar ışık nereye yerleştirilmelidir?
- Gölgelerin aydınlatılması sırasında dolgu ışığı için hangi kontrastlık derecesi kabul edilecektir?
- Fon gölgeleri nereye gizlenecektir?
- Hangi tür kontrastlık oranı seçilecek ve hangi renkler kompozisyona hâkim olacaktır? Bununla fon-nesne arasında nasıl bir kontrastlık ortaya çıkacaktır?

3.1.2. Akort

Her görüntü belli bir duygu yayar, bu da seyircinin ilgisinin filmin akışına tam olarak kendisini bırakmasıyla oluşur. Bu nedenle bir film görüntüsünün duygusal yapısı hiçbir zaman rastlantıya bırakılmamalıdır. Bir film yapımcısı bu duygusal akışın yönünü ve biçimini denetleyebilmelidir.

Çizgilerin yönlendirilmesi ve görüntünün parçalara bölünmesinde görüntünün oluşturduğu duygular, ışık ve gölge ayrımından önemli ölçüde kaynaklanmakta ve bu ayrım çok kritik bir yapıya sahip bulunmaktadır. Tüm önemli çekimlerde bu faktör aydınlatma ile belirlenmektedir.

Ön plandaki kişi ve nesnelerin aydınlatılmasında aydınlatmayı yapan kişinin çok küçük bir değişiklik yapabilme olanağı bulunmaktadır. Bu gerçek çok önemlidir. Bu kural: “Görüntünün psikolojik içeriği, fonun aydınlatılmasıyla belirlenir” şeklinde özetleyebiliriz..

Belirli psikolojik bir etki ile donatılmış olan bir mekânın, tüm sahne boyunca aynı kalması kuralına uyulmalıdır. Kontrastlıkta ya da renk tonlarında oluşabilecek küçücük farklılıklar sahnenin çözülüp parçalanmasıyla sonuçlanacak ve izleyicinin duygusal atmosferi dağılacaktır. Konulu film kameramanları bir sahnenin içindeki çekimlerin yapılması sırasında olabildiğince duyarlı psikolojik uyum ayrıntılarına uygun davranmakta özen gösterirler. Renk ve grilik değerleri birbirine bağlı olan çekimlerde eşit olacak biçimde tutulmalıdır.

3.1.3. Doğaçlama

Ana kural, mümkün olabilecek durumların hemen tümünde profesyonel ışıkların kullanılmasının yeğlenmesidir. İstenilen her türlü dramatik etki ve amaca varmayı sağlayan zorunlu bir süreklilik elde etmek için,

- Stüdyoda yeterli sayıda ve çeşitli türlerde ışık kaynaklarının bulunması,
- Bu kaynakların kullanıma hazır tutulması,
- Stüdyoda ışık köprüleri ve balkonların bulunması
- Stüdyoda oyuncular daha önceden belirlenmiş yerlerde durması gereklidir.

Oysa bir haber ya da belgesel filmcisi aynı etkilerin sağlanmasını genel olarak geçici, eğreti araçlar ile sağlayabilmektedir. Üç sebep, belgesellerde profesyonel ışık kaynaklarının kullanılmasını olanaksız kılar. Bunlar: **kıt zaman, taşıma sorunları, elektrik enerjisine ulaşamamadır.**

El lambaları zorunlu hallerde, çalışmanın sürdürülebilmesi için yeterli imkânı sağlarlar. Bunun için yardımcı olan kaynaklar kural olarak Jod-Quartz lambalar, küçük bir reflektör içinde veya içi yansıtıcı ile donatılmış fotoğraf lambalarıdır. Bu iki ışık kaynağı türü için de hafif katlanabilir üçayaklar bulunmalıdır. Ancak yine de, bu gereçlere her zaman güvenilemez.

Jod-Quartz ışık kaynakları için aynı fotoğraf için hazırlanmış ampullerde olduğu gibi bir dizi yan donanım parçası bulunmaktadır. Bunlar kepenk ve yumuşatıcılar gibi gereçlerdir. Yalnızca elde tutulabilen ışık kaynakları ile çekim yapılması gerekiyorsa, ışığın yönlendirilebilmesi bir dereceye kadar mümkündür. Zorunlu hallerde kepenkleri bulunmayan kaynaklar aracılığı çalışmalar kabul edilebilir. Ancak bu kaynaklardan yalnızca bir aydınlatma bulamacı elde edilebilir.

Bu eğreti aydınlatmanın kötü yanı, ışığı eşit olmayan bir biçimde her yöne doğru dağıtma özelliğidir. Genellikle ışık demetinin ortasından çıkan ışınlardan daha yoğun ışık, çevreden gelmektedir. Bu tür aydınlatma, dar bir alanda gerçekleşeceğinden oyuncuların hareket kabiliyeti sınırlanacaktır. Çünkü aydınlatma kaynaklar, bu dar alan içinde eşit ışık dağılımı yapabilmektedirler. Kontrastlığın sürekliliğini korumak kameramanın en önemli görevlerinden biridir. Bunun yanında pozlama denetimi kadar önemli olan bir durum da, ışık gücünün yönlendirilmesi ve denetlenebilmesidir. Var olan eğreti aydınlatma kaynakları aracılığı ile (doğaldır ki bu kaynaklar görüntü dışında konumlanmış bulunacaklardır) bu kaynakların bir merdiven ya da bir sandalyenin arkasına konarak gölge şekillerinin ortaya çıkması sağlanabilir. Bazı gölge şekilleri özellikle televizyon görüntülerinde önemli bir yere sahiptir. Çünkü bu gölge şekilleri, televizyon kayıtlarında görüntü tütünün özellikleri nedeniyle tam siyaha eş düşer.

3.1.4. Rengin Özellikleri

Siyah-beyaz film çekimlerinde, genel olarak neon lambalar ve gün ışığından yararlanılır. Bu aydınlatma yönelimleri aracılığı ile çok yumuşak ve ideal bir aydınlatma elde edilebilir. Bir dokümanter filmci bu tür benzeri yerlerde her zaman ilk önce genel ışığı ölçme eğilimindedir. Eğer çekim yapılacak olan kapalı mekânda temel olarak 200 lüks'lük bir ışık gücü bulunuyorsa o zaman kameraman anahtar ışığı 1000 lüks olarak yönlendirerek arka fon aydınlatması için çaba gösterir.

Resim.3.6: Newton'un Renk Deneyi

Ancak, renkli film çekiminde bu koşullardan yararlanabilmek mümkün değildir. Neon ışıkları (floresan lambalar) karmaşık spektral yapılarından ötürü tümüyle bu tür çalışmaların dışında bırakılır.

Renkli film çekimi sırasında ışık kaynağı olarak ancak tek bir renk ısısına sahip olan ışık kaynakları kullanılabilir. Özel bazı etkilerin dışındaki (ay ışığı etkisi gibi) koşullarda, hiçbir zaman değişik renk ısısına sahip ışık kaynakları bir arada ve karışık biçimde kullanılmaz.

Gün ışığı ile aydınlanan bir odada sadece iki olanak vardır: Işık kaynağı olarak 5400 K'lik bir renk ısısına sahip olan ışık kaynakları kullanılabilir. Eğer ışık kaynakları ortalama olarak 5400 K'lik bir renk ısısına sahipse güneşli bir odada aydınlatma kaynağı olarak kullanılabilir ve oda penceresi korkusuzca görüntü içinde yer alabilir. Bu tür bir durumla az karşılaşmakla birlikte ark ışığı (5400 K) kullanılmasına karar verilebilir. Bu tür ışık kaynaklarının kullanılmasına karar verilmesi durumunda tüm ışık kaynakları filtrelenmelidir. Bunun ile ortalama olarak yüzde 50 oranında ışığın yoğunluğu filtre tarafından emildiği için yitirilmiş olur.

3200 K'lik bir renk ısısına dengelenmiş olan ışık kaynakları aydınlatmanın yapılması sırasında bu ışık kaynaklarına gün ışığının karışmasının önlenmesi gerekir. Bunun için folieler (selüloit filtreler) bulunmaktadır. Bu folieler aracılığı ile pencereler kaplanabilir veya sıvı boya biçiminde olan türlerdeki filtrelerle boyanabilir. Bu boyaların özellikleri, yıkanınca çıkabilmeleridir. Bu boyalar aracılığı ile pencereler spreylenecek boyanabilir ve gün ışığı bu sayede ortalama olarak 3200 K'lik bir renk ısısına dengelenebilir.

Renk Sıcaklığı	Işık Kaynağı	Beyaz Ayarı	
		3200 K°	5600 K°
1700-1800K	Kibrit Ateşi	Yellow	Red
1850-1930K	Mum Alevi	Yellow	Red
2000-3000K	Gün Doğumu, Gün Batımı	Yellow	Orange
2500-2900K	Lamba Işığı	Yellow	Orange
3000K	Tungsten Lamba 1kw	Yellow	Orange
3200-3500K	Quartz Işık	Yellow	Yellow
3200-7500K	Floransan Işığı	Yellow	Yellow
3275K	Tungsten Lamba 2kw	Yellow	Yellow
3380K	Tungsten Lamba 5, 10kw	Yellow	Yellow
5000-5400K	Öğlen Işığı	Yellow	Yellow
5500-6500K	Güneş Işığı ve Gökyüzü	Yellow	Yellow
5500-6500K	Bulutların Arasından	Yellow	Yellow
6000-7500K	Bulutlu Gökyüzü	Yellow	Yellow
6500K	Monitör Işığı	Yellow	Yellow
7000-8000K	Gölgedeki Işık	Yellow	Yellow
8000-10000K	Parçalı Bulutlu Gökyüzü	Yellow	Yellow

Sayısal sistemlerde beyaz ayarına göre çeşitli ışık kaynaklarının etkisi

Bu folieler ve boyalar aracılığı ile artık pencereler de görüntü içinde yer alabilirler. Bu materyallerin kullanılmadığı ve yapay ışığa dengelenmiş filmlerin kullanıldıkları durumlarda eğer pencere görüntü içinde yer almaktaysa o zaman dış çevre (pencereden görünen dış çevre) tümüyle mavi olarak kaydedilir. Böyle bir sonuç ise her durumda rahatsız edici bir sonuçtur.

Pencerenin önündeki gün ışığı yoğunluğu çok yüksek değilse ve eğer alçak bir açıdan yapay ışıkla aydınlatılmış bir odaya düşüyorsa mavi pencerenin yaratacağı sonuç, dışarıda sert bir akşam efekti doğmasına neden olur. Hafifçe ışık saçan bir pencere genel olarak oldukça iyi ve hoş giden efektlerin doğmasına yol açar, çünkü ışık saçma her zaman beyaza doğru bir eğilim gösterir. Bundan daha ileri bir etkinin elde edilmesine olanak yoktur, eğer daha güçlü bir etkinin uyanması isteniyorsa böyle bir durumda artık dışarıdaki konturlar tanınmaz bir hale gelirler. Bu doğal bir durum değildir. Normal yaşam içinde pencereden dışarıya bakan bir kişi kireç gibi bir alan görmemelidir. Bu nedenle bir belgesel film çekimi sırasında iç çekim yapılırken çerçeve içinde bir pencerenin bulunması gerekiyorsa, pencerenin kireçli bir yüzey olarak görünmemesi gerekir.

Deneyimli her belgeselci bazı kuralların pratik çalışma sırasında uygulanabilmesinin ne denli güç bir iş olduğunu iyi bilir.

Elimizdeki mekân, ışığa uygulanacak olursa bu varolan ortamın ışığa uygulanması nasıl olmalıdır? Işığın engellenmesi ile gölge yaratılır. Bu yöneimde en az iki tane uygulama biçimi bulunmaktadır: Geçirgen olmayan nesnelere ve geçirgen nesnelere yapıları ne olursa olsun her biri birer ışık değiştirici olarak düşünülmelidir. Özellikleri ile hiçbir kuşkuyla yer bırakmaksızın ışığı değiştirirler. Geçirgen olmayan nesnelere, ışığı tümüyle engelledikleri için koyu gölgeler yaratırlar. Geçirgen nesnelere ise, geçirgenlik oranlarına bağlı olarak, değişik yoğunluklarda gölgelerin oluşmasına neden olurlar.

Bir sokak sahnesinin aydınlatılması sırasında aydınlık bölümler öne doğru yaklaşırken karanlıkta bilinçli olarak bırakılmış olan bölümler uzaklaşacaklardır. Karanlık bir sokak geriye doğru uzaklaşırken, aydınlatılmış alanların izleyiciye doğru yaklaşması aydınlatmanın yapılması sırasında birçok yaratıcı kavramın ortaya çıkmasına aracılık eder. Örneğimizi sürdürürsek, karanlıkta bırakılmış bir kapı girişi hatta bu karanlık kapı girişinin altında duran bir kişinin doğal olarak karanlıkta bırakılmış bölümleri ve yarattığı koyu gölgelerin hemen hemen tümü, çeşitli türlerde negatif hacimleri izleyiciye sunar. Sahnenin aydınlatılmış ve doğal olarak da aydınlıkta kalan bölümleri izleyiciye doğru yaklaşmış gibi bir görünümündedir. Bu türdeki aydınlatılmış görünümler, dış bükey, pozitif hacimleri ifade eder.

Işığın değişimi başka anlamların yüklenmesine neden olur. Görülmekte olan bir nesne kendisi üzerine düşen ya da gelen ışığın bir bölümünü tutar, geriye kalanını ise yansıtır. Bir fotoğraf ya da film çekiminin yapılmasına bu yansıyan ışık kaydedilir. Yani mekân içinde mekânı oluşturan nesnelere değişikliğe uğrattılmış olan ışık, filmde kaydedilir. Mekân içindeki nesnelere tarafından değişikliğe uğrattılan ve yansıyan ışık, mekânı değiştiren bir özelliğe sahiptir.

Nesnelerin aydınlık ve karanlık kenarları arasında oluşan kontrastlık farkları çok az olan aydınlatma, düz aydınlatma ya da tek yüzey aydınlatma olarak adlandırılır. Bu türde bir aydınlatmanın karşısında her şey olduğundan daha donukmuş gibi görünecektir. Kesintisiz bir ışık altında görülen her şey homojen bir yapı içindedir. Nesnelere arasındaki mekân farklılığını sezebilmek oldukça güçtür. İki boyutlu olarak kaydedilmeye çalışılan mekânın perde üzerinde üç boyutluymuş gibi görünmesi zorlaşacaktır.

3.1.5. Fotoğrafik Stil

Amaca uygun olarak seçilmiş bir aydınlatma her şeyden önce sahneye ışık yayan ve ışığı yansıtan nesnelere dağılımlarına bağlıdır. (bunun anlamı, diyafram değerinin belirlenmesi, aydınlık sektörünün açıklığı ve görüntü frekansının belirli bir duyarlılığa sahip materyal üzerine aktarılmasıdır.)

Gerek sinema filmlerinde, gerek amatör sinemacılıkta genel olarak çekimler, normal fotoğrafik stil adını verdiğimiz yöntem uygulanarak yapılmaktadır. Genel olarak, bir zaman kavramı verilmek isteniyorsa, senaryo konuyu duygusal yönden uzatıyor veya kısaltıyorsa, sahnenin aydınlatma olarak ele alınışı, fotoğrafik stilde gerçekleşir. Bu yöntemle atmosferin verilmesi çok kolaydır.

Değişik fotoğrafik stiller, ışık yansıtan nesnelere yüzey durumlarına ve bunların ışığı çeşitli ölçülerde yansıtma derecelerine göre farklar gösterirler. Ancak bunlarla birlikte fotoğrafik yönelimlerde esas olarak önemli derecede rol oynayan şey, aydınlatma biçiminde uygulanan yöntemin türüne bağlıdır.

3.1.6. Normal Stil

Normal fotoğrafik stil her şeyden önce, hareketsiz stilin oluşturduğu bir yönelimdir. Daha doğrusu sahne içinde yer alan nesnelere aydınlatılarak çekim yapılır. Ayrıntılar bu durumda eşit yansıtma derecelerine yaklaştırılırlar.

İnsan gözü kaçınılmaz olarak aydınlıkta olanlardan çok, gölgedeki ayrıntıları gözden kaçırma eğilimindedir. Bir görüntünün aydınlık ve koyu bölgelerindeki ayrıntının kaybolması insan gözünün yapısından (eğilimlerinden) ileri gelmektedir. Dikkatli bir gözlemci değişik ışık yoğunlukları kullanılarak aydınlatılmış bir ayrıntıyı kabul edemez. Büyük ve belli bir yapısı olmayan yüzeylerdeki düşük ışık yoğunlukları, benzer yapıda ancak yüksek ışık alan yüzeylere oranla izleyenlerin hoşuna gitmeyen bir duygunun uyanmasına neden olur (Bu aynı zamanda aydınlık tonlar ve daha açık tonlar için geçerlidir.). Gökyüzü görüntü çerçevesi içinde diğer nesnelere baskın oranda bulunuyorsa, biz bu durumda ayrıntıdan alınmış ve kabul edilebilir bir yapıya sahiptir diyebiliriz.

Genel olarak denilebilir ki projekte edilen bir fotografik görüntü, normal stilde ise tümüyle doğal bir duyarlılığa sahip olmaktadır. Bu sahnede ışık yoğunluğu farklılığı ne kadar çoksa, o kadar fazla sayıda doğal nesne sahnede yer alıyor demektir. Bunun dışında gölgede kalan ayrıntılar ortadan kalkacak, böylece düşük ışık yoğunluğu etkisindeki alanlar gereksiz yere kullanılmış olacaktır.

Normal stilde belirli bir yapıya sahip bulunan entegral ya da amatör ışıkölçerler, her durumda herhangi bir ölçüm tekniğinin uygulanmasına gerek olmaksızın gerçek ve doğru sonuçlara ulaşılabilmesine neden olacaktır. Bir görüntü çerçevesinin içinde yer alan ışık yoğunluğu dağılımı bir nesnenin ayrıntılarının ışık yoğunluğu ve ışık yoğunluklarının aydınlık ve gölgeli olup olmamasına göre değişir. Görüntünün önemli noktalarında bulunan genel objelerin ışığını normal ışıkölçerler ile ölçemeyiz. Çoğunlukla, bu yol tek bir ölçüm yoluyla yapılır ve pozlama değerinin alınmasına yardımcı olur.

Normal stilde aydınlatma eşit bir derinlik dengesi içinde veya eşit bir derinliğe sahip olarak doğal ışık kaynaklarından eşit ışık yoğunluğu elde edilecek bir biçimde yapılır.

Resim.3.7:Normal stil

Görüntü düzenlemesinde ön plan her zaman, düşük ışık yoğunluğuna sahiptir. Bu düzenleme ile ön ve arka plandaki nesnelere birbirinden ayrılır; seyircinin dikkati özellikle dağıtıcı bir yapıya sahip olan arka fondan soyutlanır. Nesnenin aydınlıkla sertliği bir objenin iki yanında da eşit düzeydedir (örneğin insan yüzünde). Tersine bir durumda üç boyutlu etki elde edilemez.

Tek bir ışık kaynağından gelen aydınlama şiddeti arasındaki uzaklık ile ortadan kalkacaktır. Böylece bir derinlik oluşturacak biçimde kademelenerek sıralanmış olan nesnelere eşit bir yansıma derecesine (örneğin birçok oyuncunun yüzleri) ve eşit bir ışık yoğunluğuna sahip olacaktır. Nesnelere negatif üzerinde eşit yoğunlukta belirtilmiş olacaktır.

3.1.7. Alçak Anahtar Işık Yöntemi (Low Key Stili)

Olayın dramatik gelişimi ya da oyunun ele alındığı zamana göre gerektiğinde Low Key Stili iyi bir seçimdir.

İyi yapılmış bir Low Key Stili'nde aydınlatmada sert kontrastlıklardan kaçınılır ve gölgeler yumuşak olarak aydınlatılır. Oyuncuların yüzlerini aydınlatmada yararlanılan anahtar ışık (ana ışık) tonlamaya uygun olarak ancak normale yakın bir konumda aydınlatma yapabilecek biçimde yerleştirilir. Böyle bir aydınlatmada görüntü kendi özel durumuna uygun bir biçimde, doğru renklere sahip olacaktır.

Birçok dramatik konu Low Key Stili ile yapılmış bir aydınlatmaya gerek duyar. Birbirini izleyen sahnelerde, cinayet ya da gizliliklerle dolu olayların gelişimleri bulunuyorsa, heyecan dolu duyguların belirtilmesinin gerektirdiği durumlarda seçilebilecek en iyi aydınlatma türü Low Key Stili olmaktadır. Bu tür aşk sahneleri için geçerli bir aydınlatma türüdür.

Bazen Low Key tekniği abartı olacak kadar aşırılığa vardırılabilir. Bunun yerine, aydınlık ve gölgeler arasında yumuşak geçişler yeğlenebilir.

3.1.8. Kontrastlığı Azaltılmış Işık Yöntemi

Bu aydınlatma tekniği formu özellikle katıksız, üzeri örtülmemiş, boyasız, cilasız bir gerçeğin belirtilmesine uygun olarak yapılan bir aydınlatma yöntemidir. Üzücü bir realitenin oynandığı durumlarda kullanılabilir. Bu durumda aydınlık bir bölgeden karanlık bir bölgeye geçiş son derece sert bir biçimde olacaktır. Orta tonlar ise tercih edilecektir. Gölgeler daha uzakta olan aydınlık bölgeye göre daha baskın olurlar. Bu tür aydınlatma tekniğinde, parlak ışık yayan kaynaklar tercih edilecektir.

Bu tür aydınlatma yöntemini çok basit olarak Low Key'den normal stile bir geçiş biçimi olarak açıklayabiliriz. Kontrastlığı azaltılmış olan Low Key aydınlatma, Low Key aydınlatmaya oranla, aynı gece çekimlerinin yapıldığı alaca karanlık aydınlatmaya benzemektedir.

Bir masa lambasının önünde durmakta olan bir kişinin çekiminde, ancak ve ancak kontrastlığı azaltılmış olan Low Key tekniği kullanılırsa, başarılı bir aydınlatma yapılmış olacaktır.

Kontrastlığı azaltılmış olan Low Key'in içerdiği değişiklik, aydınlık ayrıntılarından olabildiğince kaçınılmaktadır. Görüntünün büyük bir bölümü, gölgelerin içine dolmuş durumdadır ve başka bir sahneye geçiş ile eğer o sahne orta tonlardan oluşmuş ise yumuşak bir geçiş şeklinde yapılır.

Bu aydınlatma biçimi özellikle fakirliğin, perişanlık ve sefaletin, ümitsizlik ve melankolinin hâkim olduğu konularda uygun bir aydınlatma türüdür. Low Key stili aydınlatmada görüntünün büyük bir bölümü film üzerinde pozlanmamış olacaktır. Bu durumda görüntü içinde önemi büyük olan alan, normal olarak aydınlatılacaktır (oyuncuların yüzleri). Bu durum negatifin üstünde normal bir pozlama yoğunluğu oluşturacak ve projeksiyon yapılan filmde sonuç, normal ışık yoğunluğu olacaktır. Arka fonda bulunan ayrıntıların yaratılan ortamda ön fona göre daha az ışık yoğunluğu bulunacaktır.

Low Key aydınlatmasının değişik türleri temel olarak gölgeden, aydınlık bir başka sahneye geçiş arasında ortaya çıkmaktadır. Kontrastlığı azaltılmış Low Key aydınlatma, yalın Low Key aydınlatmadan genel aydınlatmanın yüksekliği ya da başka bir deyişle, genel aydınlatmanın daha fazla olmasıyla aydınlanmaktadır.

3.1.9. Yüksek Anahtar Işık Yöntemi (High Key Stili)

Bu stilde yapılan bir aydınlatma türünde, görüntüde ya da birbirini izleyen sahnelerin çekiminde aydınlık, ışıklı ton değerlerine sahip bulunmaktadır. Bu durumda sahnedeki nesnelere yüksek yansıtma derecelerine sahip bulunacaklardır. Bir sahnenin temel aydınlatmasının yapılması sırasında, mümkün olabildiği ölçüde birbirine eşit şiddete sahip bir aydınlatma düzeyinin, elde edilmesine çalışılmaktadır. İdeal bir High Key aydınlatılmasında, aydınlatılan nesnenin etrafını çeviren ve tamamıyla yumuşatılmış ve doğrusal olarak ışık veren kaynaklarla yapılmalıdır. İdeal bir High Key objesi tamamıyla düzgün ve difuze edilmiş ışık ile aydınlatılmış bir genç kız yüzünün tonu ve sarı saçlarının beyaz elbise ile arka fon önünde eşit bir aydınlatma şiddetinin hâkim olduğu durumdur.

Diffuze edilmiş olan ışık, bir nesnenin ayrıntılarının en ince bölümlerini ortaya çıkaracak değişime sahip değildir. Bu tür bir ışık eşyanın yapısını, konturlarını ancak önerebilecektir. High Key stilinde yapılan bir aydınlatmanın sonucunda normal aydınlatmaya oranla, nesnelere daha az bir ayrıntı zenginliğine sahip olacaklardır. Bu nedenle yumuşak hatlı sonuçlar veren ya da netsiz sonuçları olan nesnelere için kullanılmaya uygun bir aydınlatma türü değildir. Görüntüde küçük yapıya sahip olan ayrıntıların bünyelerinin ortaya çıkarılabilmesi için, yüksek sinyal depolama kapasitesine sahip olan materyallerin fotoğrafçılar tarafından kullanılması gerekmektedir.

High Key stiline uygulandığı çalışmalarda, ayrı ayrı detayların limlerinin yapılabilmesi için bölgesel lim yapan ışıklerlerin kullanılması, doğru bir uygulama yöntemi olacaktır. Görsel olarak uygunluğu tek bir ışık yoğunluğu biçiminde birbirine uydurulması da, ışığın yapılması sırasında kontrast camı adı verilen bir gereç aracılığı ile saptanabilmektedir.

Mutlu sahnelere seyircinin dikkatinin çekilmesi isteniyorsa, orada tamamıyla High Key stili kullanılmalıdır. Bu tür bir aydınlatma yöntemi mutluluğu vurgulamaktadır. Kusursuz bir dramdan söz edebilmek için bu tür bir aydınlatmanın başarıyla yapılması gerekliliğinin yanında aynı zamanda bu aydınlatma türüyle renklerin bağlantısının da kurulması gerekir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Aydınlatmanın psikolojik etkisini kullanınız.➤ Fotografik stilde aydınlatma yapınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Çekim için bir ortam kararlaştırınız ve bu ortamda farklı ışık seviyelerinde çekimler yapınız.➤ Bu ortam farklı ışık yoğunlukları deneyebileceğiniz bir ortam olmalı. Gerektiğinde günün farklı saatlerinde bu ortamda çalışabilmelisiniz.➤ Aydınlatmanın psikolojik etkilerini göstermek üzere bir proje hazırlayınız. Bu çok kısa bir kamera görüntüsü veya fotoğraf olabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

1.renkler neşe ve mutluluğu, renkler acı ve üzüntüyü anlatmada kullanılır.
2. açıdan gelen ışık insanları tuhaf, hatta korkunç gösterir.
3. Sert kontrastlıklardan kaçınılan, gölgelerin yumuşak olarak aydınlatıldığı aydınlatma stili aydınlatmadır.
4. Profesyonel ışık kaynaklarının kullanımını olanaksız kılan nedenler,, dır.

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız

MODÜL DEĞERLENDİRME

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Öğretmeniniz, modüldeki faaliyetleriniz ve araştırma çalışmalarınız sonunda kazandığınız bilgi ve becerilerinizi ölçme araçlarıyla ölçerek sizin modül ile ilgili durumunuzu değerlendirecek ve sonucunu size bildirecektir.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1.Aydınlatmayla dramatik etki yaratmak		
A) Nesnel öge aydınlatması yaptınız mı ?		
B) Öznel öge aydınlatması yaptınız mı ?		
C) Aydınlatma ile psikolojik durumu belirttiniz mi ?		
2.Kiaruskura ve Notan Aydınlatma Yapmak		
A) Chirascura aydınlatma yöntemini analiz ettiniz mi ?		
B) Rembrand aydınlatması yaptınız mı ?		
C) Cameo aydınlatması yaptınız mı ?		
Ç) Silüet aydınlatması yaptınız mı ?		
D) Notan aydınlatma yaptınız mı ?		
3.Aydınlatmanın psikolojik etkilerini kullanabilmek ve aydınlatma ile yönlendirme yapabilmek		
A) Aydınlatmanın psikolojik etkisini kullandınız mı ?		
B) Fotografik stilde aydınlatma yaptınız mı ?		

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ 1 CEVAP ANAHTARI

1-	D
2-	Y
3-	D
4-	D
5-	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ 2 CEVAP ANAHTARI

1-	Y
2-	D
3-	D
4-	D
5-	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ 3 CEVAP ANAHTARI

1-	Sıcak / Soğuk
2-	Alt
3-	Low Key
4-	Yetersiz Zaman / Taşıma Sorunları / Elektriğe ulaşım

Cevaplarınızı cevap anahtarları ile karşılaştırarak kendinizi değerlendiriniz.

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- www.kameraarkasi.org

KAYNAKÇA

- KAFALI, Nadi, **Televizyon Yapımlarında Teknik ve Kuramsal Temeller**, Ankara 1993.
- VARDAR, Doç. Dr. Bülent, **Sinema ve Televizyon Görüntüsünün Temel Öğeleri**, İstanbul 2000.